

Het Grote Turkije College

Lily Sprangers

ZemZem

Q MONTESQUIEU INSTITUTE
VAN WETENSCHAP NAAR SAMENLEVING

**NIEUWS
POORT**

**HAAGSCH
COLLEGE
MAGAZINE**

Beste bezoeker van het Haagsch College

Fijn dat u naar het Grote Turkije College met Lily Sprangers bent gekomen, in samenwerking met Universiteit Leiden - Governance and Global Affairs.

Van de aanslagen in Ankara en Istanbul, een nieuwe burgeroorlog met de Koerden, tot een dubieuze rol in de strijd tegen IS: wat is er toch aan de hand met Turkije?

In dit college zal Lily Sprangers, voormalig directeur van het Turkije Instituut en manager van het net opgerichte LeidenAsianCentre bij de Universiteit Leiden, deze vraag beantwoorden. Ze zal onder andere ingaan op de rol van Erdogan (is hij de Turkse Poetin of juist een succesvolle hervormer?) en de conflicten tussen Turkije en andere landen in de regio.

Daarbij zal Sprangers de relatie met de EU bespreken. Wat kan Turkije voor de EU betekenen in het vluchtelingenvraagstuk? En wordt het land ooit lid van de EU?

Inhoudelijke goodiebag

Als dank voor uwkomst bieden we u in samenwerking met het Montesquieu Instituut, ZemZem en Repro van der Kamp deze inhoudelijke goodiebag aan. U vindt hierin een aantal interessante artikelen.

Ook blikken we met een aantal foto's terug op het Grote Syrië College met Paul Aarts en het Mauritshuis College met Emilie Gordenker.

Agenda Haagsch College

De Haagsch Colleges die u alvast in uw agenda kunt zetten:

Het Vrije Woord College met Theodor Holman - 21 maart in Perscentrum Nieuwspoor

Vier dagen voordat het 'minder-minder' proces tegen PVV-leider Geert Wilders begint, geeft Theodor Holman een college over het vrije woord. Welke rol heeft het begrip vrijheid van meningsuiting in onze geschiedenis gespeeld? En wat is er in juridische zin veranderd in de loop der jaren?

Het Oekraïne-Referendum College met Mathieu Segers - 4 april in Perscentrum Nieuwspoor

Twee dagen voor we naar de stembus mogen voor het referendum over het EU-associeringsakkoord met Oekraïne geeft Mathieu Segers een college over de inhoud en betekenis van het akkoord. Wat staat er in en waar gaat het over?

Segers zal ook ingaan op de vraag welke positieve en negatieve effecten dit akkoord kan hebben op zowel de EU als Oekraïne.

Mathieu Segers is Europa-specialist van de Universiteit van Utrecht en schrijver van o.a. de boeken *Reis naar het continent* (bekroond met de prijs voor het beste politieke boek van 2013) en *Waagstuk Europa*.

Houdt onze site haagschcollege.nl in de gaten voor de komende colleges. We hopen u de volgende keer weer te begroeten.

De initiatiefnemers van het Haagsch College, Freek Ewals en Vincent Rietbergen

Turkije na de verkiezingen: AKP heeft meerderheid terug

Via het Turkije-Instituut

2 november – Vooraf brachten verschillende peilingen min of meer dezelfde boodschap: de verkiezingen van 1 november zouden hetzelfde beeld laten zien als er te zien was in juni. Gisteren bleek al vrij snel het tegendeel: de AK-partij van president Erdoğan en minister-president Davutoğlu kreeg 49,5% van de stemmen en herwon aldus de absolute meerderheid in het Turkse parlement. Naast de AKP haalden nog drie partijen de kiesdrempel. De kemalistisch-seculiere partij CHP kreeg er een paar procentpunten bij en blijft zo de grootste oppositiepartij. De nationalistische MHP duikelde van 16,3% naar 11,9% van de stemmen en leverde hierdoor 40 zetels in. Voor de pro-Koerdische HDP was het halverwege de dag nog allerm minst zeker of de kiesdrempel wel gehaald zou worden. De partij van Demirtaş wist uiteindelijk toch 10,8% van de stemmen binnen te slepen, een daling van 2,3% ten opzichte van de verkiezingen in juni. Nu de AKP wederom de grootste partij is in het parlement, rijst de vraag of de gemaakte beloftes van stabiliteit en vooruitgang nagekomen kunnen worden.

Hoewel een blik op het deel van het totale aantal stemmen dat de verschillende partijen hebben behaald al een blijk geeft van de sterk verbeterde positie van de AKP, wordt dit nog het meest duidelijk door de nieuwe zetelverdeling. In de nieuwe situatie krijgen Davutoğlu en zijn partijgenoten 317 van de 550 zetels, wat neerkomt op 57,6% van het totaal. Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door de relatief hoge kiesdrempel van 10% en door het Turkse kiessysteem, waarin de districten een essentiële rol spelen.

Turkije kent 81 provincies, maar 85 kiesdistricten, omdat Istanbul, Ankara en Izmir, als de drie grootste steden met veruit de grootste populatie, als dubbele (Ankara, Izmir) of driedubbele (Istanbul) kiesdistricten worden opgevat. Per district verschilt het aantal kiezers dat nodig is voor een zetel. In kleinere districten, zoals Ardahan en Bayburt (beide in het noordoosten van Turkije), is een veel kleiner gedeelte van de stemmen nodig om een zetel te behalen dan in grote steden met veel kiezers, zoals Izmir of Istanbul. Met andere woorden, het loont om een grote achterban te hebben in de kleinere districten. Het verklaart eveneens, ten dele, het opvallende verschijnsel dat de HDP 19 zetels meer heeft behaald dan de MHP, terwijl de laatste in totaal meer stemmen kreeg.

De AKP-leiding en de aanhangers van de partij reageerden uitgelaten op de verkiezingsuitslag. Premier Davutoğlu noemde de uitslag een 'overwinning voor de democratie' en riep eveneens meteen op tot een 'gezamenlijk opstellen van een nieuwe grondwet', waarbij het geen geheim is dat uitvoerende macht voor de zittende president het grootste doel is voor de AKP. President Erdoğan stelde dat 'de Turken

hebben gekozen voor stabiliteit', en verzocht eenieder de uitslag te respecteren.

Desondanks werd er op verschillende plaatsen in Turkije onvrede geuit ten aanzien van de uitslag. In Diyarbakır, een stad in het zuidoosten van Turkije waar veel Koerden wonen en steun voor de pro-Koerdische partij HDP groot is, gingen demonstranten de straat op en braken er rellen uit. De pro-Koerdische partij HDP kwam in deze regio in veel districten nog steeds als grootste partij uit de bus, maar verloor eveneens een aanzienlijk aandeel van haar aanhang, bijvoorbeeld in Bitlis (-11%), Muş (-9,5%) en Ağrı (-10,1%). In dezelfde districten liet de AKP juist een vergelijkbare groei in het aantal stemmen zien.

Terwijl de aanhangers van de AKP hun overwinning vieren en de MHP en HDP hun wonden likken, is er kritiek gekomen op het verloop van de verkiezingen. Ignacio Sanchez Amor, de coördinator van een delegatie van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa die de verkiezingen waarnam, uitte op maandag in Ankara zijn zorgen over het gebrek aan persvrijheid en de restricties op de vrijheid van meningsuiting in de aanloop naar de verkiezingen. Ook stelde hij dat aanvallen op leden van politieke partijen, alsmede de algehele onveilige situatie in het zuidoosten van Turkije een negatieve invloed hebben gehad op een rustig en eerlijk verloop van de verkiezingen. Andreas Gross, hoofd van een delegatie die namens de Raad van Europa de verkiezing in Turkije gadesloeg, stelde eveneens dat de verkiezingen 'gehinderd zijn door teveel oneerlijkheid en geweld'. Als voorbeeld noemde hij de dreiging van geweld in het zuidoosten, waardoor de Koerden niet in staat waren ongelimiteerd campagne te voeren. Hij riep op aan president Erdoğan om

ervoor te zorgen dat er een politiek proces gestart moet worden waarbij 'alle stemmen gehoord moeten worden', om zo tot meer stabiliteit en cohesie in de Turkse samenleving te komen.

Of deze, door Erdoğan en zijn partijgenoten beloofde stabiliteit er ook gaat komen, is de grote vraag. Dat Erdoğan hét gezicht is van zijn partij en geadoreerd wordt door zijn achterban, staat buiten kijf. Maar de protesten direct volgend op de verkiezingsuitslag maken eveneens duidelijk dat hij niet voor iedereen de 'president van alle Turken' is.

Nu de AKP de meerderheid in het parlement heeft behaald, zullen ze de mogelijkheid krijgen om hun wensen te realiseren en de Turken de beloofde stabiliteit in de samenleving te bezorgen. In hoeverre dit een realistische belofte is, zal moeten blijken. Het conflict met de PKK is nog in volle gang en een vreedzame oplossing lijkt voorlopig niet in zicht. Hoewel zowel de koers van de lira als de Borsa Istanbul, de belangrijkste beurs van Turkije, een flinke plus lieten zien op de maandag direct na de verkiezingen, blijft de stagnerende groei van de economie, veroorzaakt door structurele problemen, nog steeds zorgen baren. Daarnaast zijn de politieke verhoudingen tussen de vier verschillende partijen dusdanig op scherp gezet in aanloop naar de verkiezingen, dat het Turkse parlement eveneens een broeiplek voor conflict zou kunnen worden. Hoewel de last van het vormen van een coalitie van de Turkse politici is afgevallen, zijn de (potentiële) problemen er niet minder op geworden. Het is nu aan de AKP om deze aan te pakken.

<http://www.turkije-instituut.nl>

Toetreding Turkije tot de Europese Unie

Door de redactie van Europa Nu,
partner van het Montesquieu Instituut

Nadat Turkije en de Europese Economische Gemeenschap (EEG) al eerder hun banden hadden versterkt via de Ankara-overeenkomst (pdf), vroeg Turkije in 1987 volledig lidmaatschap van de EEG aan. De Europese Raad gaf aan dat toetreding op termijn mogelijk was. In 1999 werd Turkije officieel als kandidaat lidstaat erkend en werd er een gezamenlijke strategie ontwikkeld om toetreding mogelijk te maken. Sinds 2005 voldoet Turkije aan de minimale politieke criteria om te kunnen starten met de toetredingsonderhandelingen; deze onderhandelingen zijn gestart.

Er is veel ophef over de eventuele toetreding van Turkije. Veel EU-lidstaten zijn niet standvastig in hun standpunten. Voorstanders hopen dat een toetreding van Turkije een brug zal vormen tussen Europa en het Midden-Oosten. Ook zou een Turks lidmaatschap laten zien hoe Europa verenigd wordt door diversiteit. Tegenstanders wijzen op de grote culturele verschillen tussen de EU en Turkije. Tevens vinden zij dat Turkije te machtig zou worden bij een lidmaatschap.

Eind 2015 zorgde het voorlopige plan om samen met Turkije de vluchtelingencrisis aan te pakken er echter voor dat de gesprekken met Turkije over mogelijk lidmaatschap van de EU weer zijn opgepakt. Ook zijn er afspraken gemaakt over het afschaffen van de visumplicht (najaar 2016) en nieuwe overleggen tussen de EU en Turkije.

1. Voorgeschiedenis

Dankzij de hervormingen van president Atatürk (rond 1930) ontwikkelde Turkije zich tot een van de meest vooruitstrevende landen in het Midden-Oosten. Het was dan ook niet meer dan logisch dat de EEG in 1963 door middel van de Ankara-overeenkomst de economische banden aanhaalde met Turkije en het land een vooruitzicht op Europees lidmaatschap boden.

Omdat Turkije de potentie had om een belangrijke rol te gaan spelen bij grensoverschrijdende vraagstukken, was toetreding lang een discussiepunt binnen de EU. Wanneer Turkije de Europese standaard van moderne democratie door lidmaatschap zou overnemen, moest het een cruciale schakel worden in de relatie met landen in het Midden-Oosten, het Middellandse Zeegebied, de Kaukasus en Centraal-Azië. Ook zou het land tegenwicht kunnen bieden aan religieus fanatisme.

Daarnaast maakten economische redenen onderhandelingen voor Turks lidmaatschap aantrekkelijk. Sinds 2002 groeide de Turkse economie sterk. Deze argumenten spelen een rol in de onderhandelingen die in 2005 zijn gestart.

2. Struikelblokken

Het eerste struikelblok is een interne Europese aangelegenheid. De machtsverhoudingen binnen Europa zouden namelijk compleet veranderen door Turkse toetreding. Turkije is een door de grote bevolking een demografisch zwaar gewicht en zou bij toetreding direct een van de machtigste landen van Europa worden. Ook moet het hele buitenlands beleid voor eventuele uitbreiding aangepast worden.

Gebrek aan steun

Een ander struikelblok binnen de EU zijn de reacties van lidstaten en burgers. Zo pleitte de Duitse bondskanselier Merkel voor een geprivilegieerd partnerschap, evenals Oostenrijk. In 2007 blokkeerde Frankrijk onderhandelingen over de Euro met Turkije en gaf toenmalig president Sarkozy aan geen plek te zien in de EU voor Turkije. Veel Europese burgers zijn eveneens niet enthousiast. In een opiniepeiling van Transatlantic Trends uit 2013 gaf 20 procent van de burgers aan dat het Turks lidmaatschap zag zitten, waar 33 procent faliekant tegen was.

Cyprus

Een groot probleem is de kwestie-Cyprus. Terwijl Cyprus volwaardig lid is van de Europese Unie, weigert Turkije het land te erkennen. Om lid te worden is het nodig om de lidstaten als volwaardige landen te erkennen. Bovendien wil de Commissie dat vrij verkeer van goederen met Cyprus gerealiseerd wordt. Aan de andere kant eist Turkije dat het handelsembargo tegen het Turkse Noord-Cyprus wordt opgeheven. Sinds mei 2015 wordt er weer onderhandeld over de hereniging van Cyprus.

Koerdische kwestie

Ook de Koerdische kwestie is tot nu toe een gevoelig punt gebleken bij de onderhandelingen. Hoewel de Koerdische arbeiderspartij PKK op de EU terreurlijst staat en de EU het geweld door de PKK veroordeelt, vindt de EU dat er een

vreedzame en duurzame oplossing moet worden gevonden. Het Europees Parlement riep Turkije bovendien op om de Koerdische cultuur te bevorderen, zodat beide groepen naast elkaar leren leven en elkaar gaan accepteren. Hoewel de positie van de Koerden tijdens de regering Erdogan aanvankelijk verbeterde, hebben aanslagen ervoor gezorgd dat het conflict in de zomer van 2015 weer is opgelaaid.

Vrijheid van meningsuiting

Een ander heikel punt zijn de vrijheid van meningsuiting en persvrijheid in Turkije. De afgelopen jaren zijn deze behoorlijk aan banden gelegd door nieuwe wetten, bijvoorbeeld de vrijheid van meningsuiting op het internet. Ook zijn sociale media als YouTube en Twitter voor (kortstondige) tijden geblokkeerd. In december 2014 waren er vervolgens invallen door de Turkse politie bij media die nauw verbonden zijn aan tegenstanders van president Erdogan.

3. Overzicht mijlpalen

Nadat Turkije in 1987 officieel lidmaatschap aanvroeg, en in 1999 officieel kandidaat-lidstaat werd, heeft het financiële steun van de EU gekregen, om hervormingen door te voeren. In de periode 1996-2006 maakte Turkije deel uit van het Euro-Mediterraan Partnerschap, en ontving het technische en financiële steun. Daarna is het deel gaan uitmaken van het 'Instrument voor Pretoetredingssteun'. Dit is een voorbereidingsprogramma voor potentiële kandidaat-lidstaten. Een van de grote mijlpalen, en zeker de meest onverwachtste, kwam in 2006 toen het Europees Parlement besloot om de Turkse erkenning van de Armeense genocide niet als voorwaarde te stellen voor Turks lidmaatschap. Desondanks blijft dit onderwerp een veelgebruikt argument van tegenstanders van de Turkse toetreding en zal het zeker een rol in de discussie blijven spelen.

4. Voortgangsrapport 2015

Het voortgangsrapport van Turkije in 2015 geeft een gemengd beeld. De Commissie is erg tevreden over de economische ontwikkelingen en geeft aan dat Turkije de Europese concurrentiedruk aan zou kunnen. Verder heeft de Europese Unie in Turkije een belangrijke partner in de strijd tegen extremisme. Daarentegen geniet de Turkse bevolking steeds minder vrijheid. Journalisten moeten vrezen voor repressie en ook de Koerden wordt het moeilijk gemaakt. In het rapport looft de Commissie het land, omdat het zich zo inzet voor de Syrische vluchtelingen. Turkije helpt deze vluchtelingen zo goed als mogelijk en vangt hen massaal op. Bovendien speelt Turkije inmiddels een belangrijke rol in de strijd tegen IS. Door deze inmenging in de conflicten in buurlanden heeft Turkije te maken met terreur en geweld. In reactie daarop

treedt de regering hard op tegen de Koerdische minderheid en wordt het sociale domein (zowel traditionele als sociale media) streng gecontroleerd. Dit is in strijd met de Europese basisrechten. Ook krijgen minderheden het steeds moeilijk, en de Europese Unie roept Turkije op om de basisrechten voor iedereen te garanderen.

5. Migrantenstromen

Vanuit Turkse steden als Izmir en Istanbul varen sinds 2015 veel migranten met boten naar Griekse eilanden, om vervolgens vanuit daar verder te reizen naar noordelijke lidstaten van de EU. Veel EU-lidstaten hebben daar overlast van en kunnen de migratieproblematiek niet aanpakken. Zij willen een bredere aanpak met buurlanden.

Eind november 2015 werd een EU-Turkije top gehouden. Om de migratiecrisis in Europa aan te pakken werkt de Europese Commissie samen met Turkije aan een actieplan. Turkije moet zijn grenzen beter gaan bewaken en meer migranten opvangen. In ruil daarvoor krijgt het land extra financiële steun en worden de gesprekken over een toetreding van Turkije tot de EU hervat. Ook werd er afgesproken om de visumplicht voor Turken die naar de EU reizen te laten vervallen (in het najaar van 2016). Twee keer per jaar zal er een overleg tussen de EU en Turkije komen.

6. Nederlandse insteek

In Nederland zijn de meningen sterk verdeeld over de mo-

gelijke Turkse toetreding. Vlak voor de start van de toetredingsonderhandelingen werd er flink gedebatteerd in de Tweede Kamer. Hoewel de toetredingsonderhandelingen in 2005 startten, ging de discussie binnen de Nederlandse politiek door.

Op 25 juni 2013 gaf de Tweede Kamer, ondanks het recente hardhandige politieoptreden wat tot verontwaardiging leidde, toestemming om in het najaar van 2013 de onderhandelingen te hervatten. De regering was van mening dat het heropenen van de onderhandelingen kon helpen Turkije in de goede richting te duwen.

Op 8 april 2014 nam de Tweede Kamer een motie van het Kamerlid Segers (CU) aan waarin de regering werd opgeroepen om te onderzoeken of de Raad van Ministers zijn steun voor de onderhandelingen moest heroverwegen. Ook werd de regering verzocht uit te zoeken of de pre-toetredingssteun stopgezet of opgeschort kond worden. Dit gebeurde in het licht van de beperkingen in de vrijheid van meningsuiting in Turkije. Het voorstel genoot brede steun van de VVD, SP, CDA, PVV, ChristenUnie, SGP, PvdD, 50Plus, Bontes en Van Vliet.

HAAGSCH COLLEGE

HET VRIJE WOORD COLLEGE

College Theodor Holman vlak voor het 'minder, minder' proces tegen Wilders

21 maart 2016 @ perscentrum Nieuwspoord
Reserveer nu: haagschcollege.nl

Universiteit
Leiden
Governance and Global Affairs

*Paul Aarts: Het Grote Syrië College
26 januari, Perscentrum Nieuwspoord
Foto's: Roel Rozenburg*

*Emilie Gordenker: Het Mauritshuis College
11 februari, Sociëteit de Witte
Foto's: Freek van den Bergh*

Centre for Professional Learning

Professionele verdieping op academisch niveau

Over ons

Als geen ander is het Centre for Professional Learning (CPL) in staat de dilemma's van beleid en bestuur te verbinden met interactief, vernieuwend onderwijs van academisch niveau, interdisciplinair én internationaal. Het in uw werk kunnen toepassen van aangeboden kennis en verworven inzichten staat centraal. Door de afwisseling tussen academische docenten en sprekers uit het werkveld worden de meest recente wetenschappelijke inzichten en actuele kwesties uit de praktijk bij elkaar gebracht.

Thema's

Onze kernthema's zijn:

- Public Affairs
- Leadership
- Politiek bestuurlijke sensitiviteit
- Politiek, filosofie en economie
- Veiligheid en (contra)terrorisme
- Global Challenges

EEN GREEP UIT ONS AANBOD

Leergang Terrorisme, Recht en Veiligheid

Speciaal voor mensen uit het werkveld van terrorisme en contraterorisme biedt deze leergang hoogwaardige, academische kennis en praktische inzichten. Het biedt een grondig overzicht én duiding van de actuele ontwikkelingen, gekoppeld aan de nieuwste academische inzichten en onderzoeksresultaten. Uiteraard aangevuld met de kennis en ervaring van gastsprekers afkomstig uit het werkveld! De leergang steunt op twee pijlers: de verschijningsvormen van terrorisme en radicalisering en de strijd ertegen in nationale en internationale context.

Masterclass Leadership: Shakespeare & Retorica

Herkent u dat: u weet wat u graag wilt overbrengen, maar de boodschap landt niet, of anders dan bedoeld? Om leiderschapscommunicatie helder en effectief te maken, is bewustwording en oefening noodzakelijk. Maar hoe werkt dat en hoe kan je dat zelf realiseren? Daarover gaat deze Masterclass, waarbij we samenwerken met topacteurs van het Nationale Toneel. Want: 'Al spelend kom je, hoe paradoxaal ook, dicht bij jezelf dan in de dagelijkse wildernis met al zijn gevaren.'

www.professionallearning.nl

Universiteit
Leiden

Bij ons leer je de wereld kennen

EU-Turkije top 29 november 2015

**Door de redactie van Europa Nu,
parnter van het Montesquieu Instituut**

Om de migratiecrisis in Europa aan te pakken werkt de Europese Commissie samen met Turkije aan een actieplan. Turkije moet zijn grenzen beter gaan bewaken en meer migranten opvangen. In ruil daarvoor krijgt het land extra financiële steun van de Europese Unie. Ook zullen de diplomatieke banden met Turkije aangehaald worden. De Commissie heeft laten weten dat de onderhandelingen ver gevorderd zijn. Tusk roept daarom de Europese regeringsleiders bijeen om samen met hun Turkse ambtsgenoot over dit actieplan te spreken.

De onderhandelingen hebben tot de volgende afspraken geleid:

- Turkije krijgt 'in eerste instantie' 3 miljard euro voor de komende twee jaar voor de verbetering van opvangkampen voor Syrische vluchtelingen. Nederland draagt hier 117 miljoen aan bij.
- Voorwaarde is dat het geld wordt gestoken in projecten ter verbetering van basisvoorzieningen, gezondheidszorg en onderwijs in de vluchtelingenkampen. Ook moeten Syrische vluchtelingen toegang krijgen tot de arbeidsmarkt.
- Zowel de EU als Turkije zal alles in het werk stellen om orde te scheppen in de vluchtelingenstroom. Wie de oversteek uit Turkije naar de EU waagt en geen recht op asiel heeft, zal terug moeten naar Turkije. Daar vandaan zullen ze worden teruggestuurd naar het land van herkomst.
- De Europese Unie zal door de VN erkende vluchtelingen uit Turkse kampen opnemen.
- Vanaf het najaar 2016 vervalt de visumplicht voor Turken die naar de EU reizen.
- Op 14 december 2015 zullen de gesprekken over toetreding van Turkije tot de EU worden hervat.
- Er komt twee keer per jaar overleg tussen de EU en Turkije.

Voortgangs- rapport 2015: EU tikt Turkije op de vingers

Via het Turkije-Instituut

16 november – Het was op z'n minst opvallend te noemen dat de publicatie van het voortgangsrapport van de Europese Commissie ten aanzien van het toetredingsproces van Turkije tot de EU werd uitgesteld aan het begin van oktober. Afgelopen week verscheen het rapport waarin de EU jaarlijks onder meer de Turkse politieke situatie, de staat van de rechtsstaat en de voortgang in de verschillende 'hoofdstukken' bespreekt. In het rapport spreekt de EU haar zorgen uit over onder meer het gebrek aan vrijheid van meningsuiting, de politieke druk op de onafhankelijkheid van het rechtssysteem en de verslechterende veiligheidssituatie in Turkije. Het rapport is kritisch ten aanzien van de ontwikkelingen in Turkije, zoals vooraf al werd voorspeld.

Jaarlijks publiceert de Europese Commissie in oktober of november de voortgangsrapportages met betrekking tot de voortgang van de onderhandelingen tussen de EU en de verschillende kandidaat-lidstaten. Dit geldt dus niet alleen voor Turkije, maar ook voor verschillende Balkanlanden: Albanië, Macedonië, Montenegro en Servië zijn net als Turkije kandidaat-lidstaten met welke onderhandelingen ofwel gaande zijn, ofwel gestart zouden kunnen worden. Voor Bosnië-Herzegovina en Kosovo geldt dat ze in potentie kandidaat-lidstaten zijn, hetgeen betekent dat ze een stap verder verwijderd zijn van lidmaatschap dan de andere vijf genoemde landen.

De onderhandeling tussen de Europese Unie, aangevoerd door de Europese Commissie, en de kandidaat-lidstaten is opgedeeld in 35 verschillende hoofdstukken, die alle gebieden omvatten voor welke afspraken en overeenstemming nodig zijn. In het geval van Turkije zijn er meerdere hoofdstukken die worden geblokkeerd, voornamelijk door Cyprus en Frankrijk. Alleen over het hoofdstuk 'Wetenschap en Onderzoek' is overeenstemming bereikt en de onderhandeling voorwaardelijk gesloten. Een mager resultaat, gezien het feit dat de onderhandelingen al ongeveer 10 jaar lopen.

Het voortgangsrapport is bedoeld om aan te geven in hoeverre een kandidaat-lidstaat voldoet aan de eisen die de Europese Unie stelt en wat voor hervormingen er eventueel nodig zijn. In het geval van Turkije ligt de publicatie politiek gevoelig: zoals van tevoren werd voorspeld is de kritiek van de EU op verschillende aspecten van de Turkse samenleving niet mals. Zo wordt duidelijk uitgesproken dat er een serieus gebrek is aan vrijheid van meningsuiting – expliciet wordt het groeiende aantal rechtszaken tegen journalisten, schrijvers en social-media gebruikers en de macht van de overheid om websites te blokkeren genoemd - en het recht van vergadering (of: vereniging); dat de oplaaiende strijd tussen de Turkse regering en de PKK in het zuidoosten de EU zorgen baart; dat de onafhankelijkheid van de rechtspreekende macht

onder druk wordt gezet door inmenging van de politiek; dat corruptie nog steeds in grote mate aanwezig is en dat er nog 'grote tekortkomingen' zijn op het gebied van het beschermen van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.

Het rapport noemt ook goed nieuws. De rol van Turkije als land waar bijna 2,5 miljoen Syrische vluchtelingen worden opgenomen, wordt geroemd. Daarnaast noemt de Commissie dat Turkije op het gebied van ondernemingsrecht, financiële dienstverlening, trans-European networks, zoals netwerken voor transport, telecommunicatie en energie en het reeds afgesloten gedeelte wetenschap en onderzoek goede vooruitgang boekt. Hoewel deze secties op zichzelf belangrijk zijn, wegen de onderwerpen waar de EU negatief over beoordeeld toch zwaarder dan de onderwerpen die op positieve wijze worden gepresenteerd, de uitzondering van de rol binnen de vluchtelingencrisis daargelaten. Over het algemeen is er daarom eerder meer werk aan de Turkse winkel dan minder voor de Turkse overheid.

Zoals te verwachten was reageerde het Turkse ministerie van EU-zaken kritisch op het rapport en noemde de bevindingen 'oneerlijk' en 'buitensporig'. Volgens het ministerie geeft het rapport de hervormingen die de Turkse regering tracht door te voeren niet goed weer. Over het gebrek aan vrijheid van meningsuiting wordt gezegd dat 'de balans die er moet zijn tussen vrijheid en veiligheid over het hoofd wordt gezien'. In dit opzicht hekelt het ministerie eveneens het gebrek aan 'sensitiviteit' ten aanzien van de 'parallele staat' die zou worden gevormd door de Gülen-beweging.

Een dag na de presentatie van het voortgangsrapport reisden Eurocommissaris Johannes Hahn, verantwoordelijk voor onderhandelingen omtrent uitbreiding van de Europese Unie, en Frans Timmermans, vicepresident van de Europese Commissie, naar Turkije om het zogeheten Joint Action Plan te bespreken, dat zich voornamelijk richt op het oplossen van het vluchtelingenvraagstuk, naar verluidt dé reden waarom het kritische voortgangsrapport in eerste instantie werd uitgesteld. Een ander belangrijk deel van het Action Plan is echter de 'revitalisering' van het toetredingsproces en onderhandelingen over het liberaliseren van de visumregelingen tussen Turkije en de EU. Nu er een raamwerk is voor het aanpakken van de vluchtelingencrisis in het licht van Europees-Turkse samenwerking, bijvoorbeeld door middel van financiële steun aan Turkije afkomstig van de Europese lidstaten, kan er voorzichtig worden gesproken over een invulling van het Joint Action Plan. Eén van de hoofdstukken die eventueel geopend zou worden is hoofdstuk 17, omtrent economisch en monetair beleid, maar ook hier staat de EU zeer kritisch tegenover het huidige Turkse beleid, voorname-

lijk vanwege de politieke druk die er bestaat op de Turkse Centrale Bank.

In eerste instantie klinkt het alsof onderhandelingen op dit moment geen zin heeft: Turkije voldoet immers bij lange na nog niet aan de eisen die de EU stelt voor eventuele toetreding. Echter, het feit dat de gewenste en reële situatie zover uit elkaar liggen, kan juist ook een verbetering van de situatie teweeg brengen. Timmermans hintte hierop in een antwoord dat hij gaf op een vraag tijdens de Huis van Europa-lezing van afgelopen 9 november: hij stelde dat juist door het gesprek aan te gaan met Turkije en het bespreekbaar maken van de eisen de verhoudingen en het toetredingsproces verbeterd zouden kunnen worden.

Heel voorzichtig kan er gezegd worden dat de onderhandelingen tussen Turkije en de EU stapvoets voortgaan. Het voortgangsrapport heeft aangetoond dat Turkije het afgelopen jaar eerder een stap terug in plaats van een stap naar voren heeft gezet, maar in het kader van het Joint Action Plan zou een eventuele 'revitalisering' plaats kunnen vinden. Of dat ook zal leiden tot feitelijke vooruitgang richting het Turkse EU-lidmaatschap, is echter nog steeds zeer twijfelachtig.

<http://www.turkije-instituut.nl>

BEZOEK OOK DE VOLLEDIG VERNIEUWDE WEBSITE VAN VNO-NCW

Voor nieuws, standpunten, columns,
blogs, video's én Opinieblad Forum
ga naar www.vno-ncw.nl

DE WERELD IN BEELDEN

Beeld is in de wereld waarin wij leven steeds bepalender. We denken steeds meer in beelden. We communiceren steeds meer in beelden. Beelden lijken onze nieuwe woorden. dpa picture alliance is een beeldbank met meer dan 25 miljoen foto's. Dagelijks stromen er honderden nieuwe foto's binnen. Foto's van nu en foto's van toen. Van over de hele wereld, met als specialisatie Duitsland. www.picture-alliance.com. Voor uw communicatie en publicaties.

pa picture alliance
A company of the dpa Group

Contact voor Nederland: Edouard van Arem | Strandhuis Communicatie
www.picture-alliance.com | 06 46 13 33 91 | foto@strandhuis-communicatie.nl

‘Een schanddaad’

Taner Akçam en de genocide op de Osmaanse Armeniërs

Zo'n vijftwintig jaar geleden konden historici nog beweren dat er meer onderzoek nodig was om aan te tonen of de dood van honderdduizenden Osmaanse Armeniërs het gevolg van een genocidale politiek. Inmiddels is er op dat punt zo goed als een consensus ontstaan in de internationale academische gemeenschap, waarbij zich ook Turkse historici hebben gevoegd. Taner Akçam is het symbool van die ontwikkeling.

Via ZemZem

ZemZem

hét tijdschrift over het
Midden-Oosten, Noord-Afrika en islam.

Annemarike Stremmelaar

In september 2014 gaf een groep Turkse academici en intellectuelen een verklaring uit waarin ze uitingen van ‘openlijke haat en vijandigheid’ jegens Armeniërs in Turkse schoolboeken in de zwaarste termen veroordeelden.¹ De verklaring ging vergezeld van een brief van de Turkse historicus Taner Akçam, waarin hij stelde dat ‘eerlijkheid tegenover de geschiedenis een voorwaarde is om een toekomst te kunnen bouwen op basis van vriendschap en vrede’.

Akçam, die sinds vijftien jaar in de Verenigde Staten werkt, had in een serie artikelen in de Turkse krant *Taraf* de door het ministerie van Onderwijs voorgeschreven lesboeken voor geschiedenis doorgenomen op passages over Armeniërs. Niet alleen werd daarin geschreven over ‘de zogenaamde genocide’; de ‘gebeurtenissen van 1915’ waren geheel conform de officiële Turkse positie beschreven: tijdens de Eerste Wereldoorlog, waarin het Osmaanse Rijk bondgenoot van Duitsland was, hadden Armeense separatisten gebruik gemaakt van de oorlogssituatie door te rebelleren tegen het Osmaanse gezag en door te collaboreren met de Russen. Niet de Armeense ingezetenen van het Rijk waren dus slachtoffer, maar de Osmaanse staat. Die had de Armeniërs slechts willen evacueren, *tehcir* in het Turks, uit Zuidoost-Anatolië, een oorlogsgebied, naar de Syrische woestijn. Die maatregel was niet bedoeld als doodsvonnis; integendeel, de regering had er zelfs zorg voor gedragen dat de gedeporteerden beschikking hadden over vruchtbare grond en dat ze hun oude beroep weer op konden nemen. ‘Als de Osmaanse staat de Armeniërs wilde

vernietigen, had men dan zoveel voorzorgsmaatregelen genomen, zowel tijdens als na de evacuatie?’ zo luidde de retorische vraag in het schoolboek.

De actie van Taner Akçam en een groep gelijkgestemden illustreert hoe in Turkije uiteenlopende opvattingen over het lot van de Osmaanse Armeniërs naast elkaar kunnen bestaan, waarbij vertegenwoordigers van de verschillende posities elkaar bestrijden. Dat ook de opvatting dat er in 1915-1916 wel degelijk sprake was van doelbewuste moord op de Armeense bevolking openlijk verwoord kan worden, is een ontwikkeling van de afgelopen jaren. De ontwikkeling valt deels samen met het optreden van Akçam in het historische debat. Hoewel ze niet op zijn conto geschreven kan worden, is hij er zeker internationaal het icoon van geworden met zijn boek *A Shameful Act: The Armenian Genocide and the Question of Turkish Responsibility*, verschenen in 2006 en vertaald in het Nederlands, Frans, Perzisch en Spaans. Een terugblik naar 1990, het begin van Akçams academische loopbaan, laat zien hoeveel er in vijftientig jaar is veranderd.

‘Leugenaars en bedriegers’

Het jaar 1990 was ook het jaar waarin ik me als student aan de studie van de Turkse geschiedenis wijdde. Binnen enkele maanden werd ik geconfronteerd met het lot van de Osmaanse Armeniërs tijdens de Eerste Wereldoorlog. Ik schreef een werkstuk over het panturkisme, het ideaal van een culturele en liefst ook politieke eenheid van Turkse volkeren die verspreid leefden van het Osmaanse Rijk en Rusland tot aan Iran en China. Rond 1900 had dit enige aantrekkingskracht onder Turkstalige intellectuelen in Rusland en het Osmaanse Rijk, maar in hoeverre had het ook een rol gespeeld bij de deelname van het Osmaanse Rijk aan de Eerste Wereldoorlog, in het bijzonder aan de beslissing van het Osmaanse leiderschap om Rusland aan te vallen en de Armeense bevolking te deporteren?

Tijdens de Eerste Wereldoorlog was het bestuur van het Osmaanse Rijk in handen van het Comité van Eenheid en Vooruitgang (CEV, ook wel aangeduid als Jong-Turken), dat een dictatoriaal bewind vestigde, geleid door Talat Paşa en Enver Paşa. Het leiderschap ging aan het begin van de Eerste Wereldoorlog een bondgenootschap aan met Duitsland en stuurde aan op een militaire confrontatie met Rusland, Frankrijk en Groot-Brittannië. De oorlog verliep desastreus voor het Osmaanse leger: begin 1915 leed het zware verliezen bij het offensief in de Kaukasus terwijl Britse en Franse troepen bij de Dardanellen aanvielen. Onder die omstandigheden besloot het Osmaanse leiderschap in het voorjaar van 1915 tot de deportatie van de Armeense bevolking van het Rijk naar Deir el-Zor in de Syrische woestijn. Weenigen overleefden de tocht: aan het einde van de Eerste Wereldoorlog waren er van de twee miljoen Osmaanse Armeniërs meer dan een miljoen vermoord. De meeste Armeniërs waren apostolische christenen en leefden in de oostelijke provincies van het Osmaanse Rijk in het gebied tussen Sivas, Trabzon, Van en Aleppo. Veel van hen waren boeren; in de steden bestond daarnaast een Armeense middenklasse van onder andere ambachtslieden, terwijl in Istanbul sprake was van een industriële en

financiële Armeense elite die internationaal opereerde en de jaloezie opwekte van Turkse politieke elites.

In hoeverre was het vernietigen van Osmaanse Armeniërs de bedoeling geweest van het Osmaanse regime? In 1990 vond ik daar geen eenduidig antwoord op in academische bibliotheken in Leiden waar ik studeerde. In Engelstalige standaardwerken over de Osmaanse en Turkse geschiedenis van Stanford Shaw en Bernard Lewis, die ik net als grootheden van het vak had leren kennen, ontkenden zij dat er sprake was geweest van uitroeiing. In plaats daarvan ging het om een militair noodzakelijke evacuatie, dan wel een strijd tussen twee naties over grondgebied. Naast een enkel Franstalig boek dat sprak van genocide stonden op de planken boeken waarin Turkse auteurs het hadden over Armeense aantijgingen, vervalsingen, terreur en gruweldaden. Daarnaast stonden op de planken enorme gebonden boekwerken met bronnenpublicaties waarmee de historici elkaar om de oren sloegen.

De reeks Turkse boeken was het antwoord op de inspanningen van Armeniërs in de diaspora om aandacht te vragen voor het lot van de Osmaanse Armeniërs in de Eerste Wereldoorlog. Sinds 1916 leven er meer Armeniërs buiten hun oorspronkelijke leefgebied dan in de Republiek Armenië, vooral in Rusland, de Verenigde Staten en Frankrijk. De genocide werd een belangrijk onderdeel van de Armeense identiteit vanaf de jaren zestig, toen ook de Jodenvervolgung internationaal begon door te dringen tot het publieke geheugen. Armeense, Amerikaanse, Franse en Duitse historici legden in hun academische werken het Armeense slachtofferschap en de Osmaans-Turkse verantwoordelijkheid in 1915-1916 bloot.

In de jaren tachtig kwam het begrip 'genocide' op als onderwerp van wetenschappelijke bestudering en van een internationale erkenningspolitiek. De term 'genocide' was in 1944 gemunt door de Joods-Poolse jurist Raphael Lemkin als aanduiding voor de opzettelijke gehele of gedeeltelijke vernietiging van een etnische groep. In 1948 vond het begrip internationaal ingang in het Genocideverdrag van de Verenigde Naties. Sindsdien heeft de Holocaust algemene noties over genocide sterk bepaald, maar Lemkins denken was in belangrijke mate gevormd door de moord op de Armeniërs tijdens de Eerste Wereldoorlog.

De strijd over de herinnering aan de Eerste Wereldoorlog in Anatolië brandde goed los toen Armeense activisten in de jaren zeventig dodelijke aanslagen pleegden op Turkse diplomaten en instellingen in Europa en Noord-Amerika. In reactie ontwikkelden woordvoerders van de Turkse staat, waaronder een aantal diplomaten, een defensief verhaal waarin de beschuldigingen jegens de Osmaanse staat werden weerlegd en sterker nog de schuld bij de Armeniërs werd gelegd. Auteurs minimaliseerden de aantallen Armeense slachtoffers tijdens de oorlog, benadrukten de verliezen onder de Osmaanse moslims, ontkenden de moord op Armeniërs en legden de hoofdverantwoordelijkheid voor de deportatie bij de Armeniërs en de grote mogendheden. Niet de Armeniërs maar de moslimse Turken waren slachtoffer: van de Europese mogendheden die het Osmaanse Rijk onder zich wilden verdelen, van de christelijke minderheden die van de oorlogssituatie misbruik maakten,

van Armeense terreurgroepen die aanslagen pleegden op Turkse diplomaten en instellingen, tot aan de huidige smaadcampagne die ze als genocideplegers in het beklagdenbankje zet.

Geconfronteerd met de uiteenlopende versies van wat er was gebeurd vroeg ik de geschiedenisdocent wat ik hierover het beste kon lezen. Na verzuucht te hebben dat het inderdaad een moeilijke kwestie betrof verwees hij me naar een artikel van de Canadese militaire historicus Gwynne Dyer. Na bestudering van Turkse en Armeense studies had Dyer geconcludeerd dat beide zijden zich aan geschiedvervalsing schuldig maakten: het ging om ‘vervalsers’ tegenover ‘bedriegers’.² Desalniettemin leek zijn sympathie bij de Turkse kant te liggen. Als er meer onderzoek was gedaan, zo veronderstelde hij in 1976, zouden historici tot de conclusie komen dat Talat en Enver Paşa niet zozeer kwaadwillend waren, als wel wanhopig, bang en onervaren. Het een sloot het ander kennelijk uit wat Dyer betrof. Ik herinner me niet of die verontschuldiging van het Osmaanse regime me op dat moment overtuigde, dat is nu moeilijk voor te stellen. Maar mocht de geschiedenisdocent me hebben willen ontmoedigen dan was hij daarin geslaagd.

‘Het fenomeen Akçam’

Toen Akçam zich in de vroege jaren negentig ging bezighouden met het etnisch geweld in de jaren 1915-1916 werd hij geconfronteerd met de historiografische dichotomie tussen Turkse en Armeense geschiedschrijving. In 1995 werd hij in een bespreking van zijn eerste Turkstalige boek over het onderwerp aangeduid als ‘het fenomeen Akçam’.³ De auteur, de Armeens-Amerikaanse historicus Ara Sanjian, voorspelde dat Armeniërs zich Akçam altijd zouden herinneren als de eerste Turkse auteur die af zou wijken van de gebruikelijke ontkenning dat de deportaties en massamoorden neerkwamen op genocide. De Turkse historicus Levent Yılmaz schreef jaren later over zijn studententijd in de jaren ’90 dat hij ‘niets, maar dan ook helemaal niets wist’ over het onderwerp en hoe hij zich had geschaamd toen hij in 1999 de Turkse vertaling van Akçams proefschrift las.⁴

Tien jaar later was de dichotomie doorbroken, zoals ik zelf kon concluderen bij een wetenschappelijke bijeenkomst aan de Universiteit Leiden. In 2000 spraken daar meerdere Turkse historici openlijk over het geweld tegen Armeniërs en andere minderheden in de nadagen van het Osmaanse Rijk. Onder hen ook Taner Akçam. De bijeenkomst bevestigde een op dat moment nog vers inzicht: dat het ontstaan van de Republiek Turkije gepaard was gegaan met bijzonder veel geweld en destructie, waarvan behalve Armeense ook Griekse en Assyrische onderdanen het slachtoffer waren geworden.

Akçam was een van de eersten die in Turkije in het Turks een alternatieve lezing van de gebeurtenissen van 1915 bood. Akçam staat bekend als de eerste Turk die in termen van genocide over de massale moord op Osmaanse Armeniërs sprak en schreef. Dat is misschien wat al te veel eer. Zo schreef de Turkse socioloog en koeroloog Ismail Besikci in zijn publicaties over het Turkse staatsbeleid in Zuidoost-

Anatolië al over genocide. Akçam was wel de eerste Turk die de Armeense genocide tot onderwerp van onderzoek maakte en er uitgebreid over publiceerde.

Voor zowel Akçam als Beşikçi was de repressie van de Koerden in Turkije een belangrijke aanleiding om over de Armeniërs te schrijven. De jaren negentig waren in Turkije het hoogtepunt van een burgeroorlog tussen Koerdische militanten en de Turkse staat, die aan minstens veertigduizend mensen het leven kostte tussen 1984 en 1999. Ondanks, of misschien juist dankzij, de aanhoudende burgeroorlog, getuigden de jaren 1990 en 2000 van een belangrijke transformatie in de Turkse samenleving, waarbij een aantal taboeonderwerpen, waaronder religieuze en etnische uitsluiting, onderwerpen werden van wetenschappelijk onderzoek, politiek activisme en publiek debat.

De maatschappelijke veranderingen vertaalden zich onder andere in de totstandkoming van publicaties over Armeense thema's, bijvoorbeeld de oprichting in 1996 van het Turkse-Armeense weekblad *Agos* onder leiding van Hrant Dink, die op 19 januari 2007 werd vermoord. Vanaf 1993 zou de uitgeverij Aras literatuur en memoires van Armeense Osmanen en Turken uitgeven en zo het Turkse publiek beter bekend maken met een onderbelicht deel van de geschiedenis. Uitgeverij Belge publiceerde academische en (auto-)biografische boeken van Armeense en andere geleerden. In 1993 verscheen de Turkse vertaling van het beroemde werk van Yves Ternon, *La Genocide Armenienne* uit 1977, en in 1995 de Turkse vertaling van een artikel van Vahakn Dadrian, de nestor van de Armeense-genocidestudies. Beide boeken werden verboden en de uitgever, Ayşe Nur Zarakolu, werd veroordeeld vanwege het aanzetten tot rassenhaat. De eerste twee boeken die Akçam in Turkije over het lot van de Armeniërs publiceerde kwamen in deze jaren uit en droegen beide de frase 'Armeense kwestie' in de titel. Het eerste was *Türk Ulusal Kimliği ve Ermeni Sorunu* ('De Turkse nationale identiteit en de Armeense kwestie') en verscheen in 1992.

Akçam woonde sinds 1978 in West-Duitsland. Zijn levensverhaal spreekt tot de verbeelding. Hij werd geboren in 1953 bij Ardahan in de provincie Kars, een van de regio's waar de genocide zich af had gespeeld. Tijdens zijn studie economie aan Middle East Technical University in Ankara ontpopte hij zich als zovelen als linkse activist. Vanwege zijn activiteiten voor het tijdschrift van het extreem-linkse Devrimci Gençlik (Revolutionaire Jeugd) werd hij in 1976 gearresteerd en veroordeeld tot negen jaar gevangenschap voor het bedrijven van Communistische en Koerdische propaganda. In 1977 ontsnapte hij uit de gevangenis en in 1978 vestigde hij zich als politiek vluchteling in (West-)Duitsland. Daar ging hij studeren aan het Hamburger Institut für Sozialforschung. Hoewel hij sinds 1991 weer terug kan naar Turkije is hij in het buitenland blijven wonen.

Zijn verblijf in Duitsland betekende, naar eigen zeggen, de schokkende kennisgeving met de Armeense genocide. 'Vroeger wist ik zelf ook niet wat er met de Armeniërs is gebeurd. Als je de feiten hoort dan komt dat hard aan', zei hij tegen *Trouw*.⁵ Aanvankelijk hield hij zich bezig met folter en politiek geweld in het Osmaanse Rijk en de Republiek Turkije. Maar eenmaal begonnen aan een onder-

zoek naar de genocide zou hij het onderwerp niet meer laten rusten. In Duitsland stuitte Akçam via publicaties over de Neurenberger processen tegen leidende figuren van het naziregime op de berechting van de Osmaanse officieren die verantwoordelijk waren voor de dood van honderduizenden Armeniërs. Dit werd het onderwerp van zijn dissertatie *Armenien und der Völkermord: Die Istanbul Prozesse und die türkische Nationalbewegung* die in 1996 werd gepubliceerd. Na afloop van de Eerste Wereldoorlog, in 1919 en 1920, hield de Osmaanse krijgsraad in Istanbul processen tegen de officieren vanwege hun betrokkenheid bij de deportaties en massamoorden. De leiders van het CEV werden bij verstek ter dood veroordeeld, maar het proces bleef zonder gevolgen omdat na de Vrede van Lausanne, waarbij de grenzen van de Republiek Turkije werden vastgesteld, niemand meer belang had bij de rechtsgang. Wel hadden de processen documentatie opgeleverd die Akçam zou gebruiken om de historische processen te bestuderen.

Akçams motivatie om zich met de genocide bezig te houden kwam voort uit zijn standpunt dat het ontbreken van een expliciete veroordeling van de moord op de Armeniërs tijdens de Eerste Wereldoorlog desastreus was voor de politieke cultuur en de mensenrechtensituatie in de Turkse Republiek. Akçam benadrukte steeds dat zijn boodschap niet aan Armeniërs, maar tot Turkije gericht was: 'Ik ben bang dat als Turkije dit probleem niet aanpakt, het geen democratie kan worden.'⁶ Bij de verschijning van de Nederlandse vertaling van zijn bekendste boek zei hij: 'Ik heb geen politieke ambitie of een dubbele agenda. Ik wil wel dat de Turken hun eigen geschiedenis leren kennen. Ik dien de Armeense lobby niet, en ben ook geen 'Turkse' historicus, maar een wetenschapper die zijn werk zo goed en zo objectief mogelijk wil doen en het liefst met rust gelaten wordt. Het gaat mij om vrijheid van meningsuiting en om dialoog. Ik heb als jonge student in de jaren zeventig gestreden voor een democratischer Turkije.'⁷

Akçams doel was allereerst erkenning van de gebeurtenissen van 1915 als genocide, door de Turkse staat en de Turkse maatschappij. Hij beargumenteerde dat het ging om doelbewuste uitroeiing op instigatie van het Centraal Comité van de Jong-Turken. Daarbij ging hij in tegen de argumenten van de Turkse officiële positie die stelt dat de massale burgerdoden een onbedoeld neveneffect van de oorlog waren en dat de evacuatie militair noodzakelijk was vanwege de collaboratie van de Armeniërs met de Russen.

Ten tweede benadrukte Akçam dat hij zijn betoog kon onderbouwen met Osmaanse en Turkse bronnen. Hij putte hiervoor uit de documenten die betrekking hebben op de Osmaanse krijgsraad en drieënzestig militaire tribunalen waarbij leden van het CEV werden berecht. Volgens hem lieten die zien dat er sprake was van de systematische inzet van maatregelen tegen de Armeense onderdanen en de intentie van een geplande vernietiging, waarvan legertop, bestuurders en partijleden op de hoogte waren. Hij wilde laten zien 'dat er geen tegenstrijdigheid bestaat tussen de Osmaanse archieven en de Armeense bronnen en dat de Turkse bronnen het Armeense archiefmateriaal bevestigen.' Op deze manier bestreed hij het argument

Wilt u de volgende nummers van *ZemZem* ontvangen?

Profiteer nu en u ontvangt als nieuwe abonnee een eerder verschenen nummer als welkomstgeschenk

Neem nu een abonnement (binnen Nederland € 20,- per jaar) en voor slechts € 2,50 extra ontvangt u een eerder verschenen nummer (t.w.v. € 8,95) als welkomstgeschenk.

Stuur een briefje met uw naam en adresgegevens naar *ZemZem*, postbus 16929, 1001 RK Amsterdam of een e-mail naar info@zemzemtijdschrift.nl

ZemZem verschijnt twee keer per jaar. U ontvangt een factuur.

van Turkse historici die de betrouwbaarheid van buitenlandse en Armeense bronnen over gruweldaden en massamoord betwistten. Maar ook wilde hij met behulp van Osmaanse bronnen de genocide reconstrueren vanuit een ‘dadersperspectief’, verklaren zonder te rechtvaardigen.

Ten derde wilde Akçam de hardnekkige officiële ontkenning van de genocide niet alleen doorbreken, maar ook historisch begrijpen. Een reden daarvoor was zijn ervaring dat veel Turkse burgers individueel de massamoord erkenden; bovendien was er in de nasleep van de Eerste Wereldoorlog korte tijd wel openheid geweest. In de titel van zijn boek *A Shameful Act* verwijst Akçam naar een uitspraak van Mustafa Kemal (later Atatürk) uit 1920, waarin hij sprak over een ‘schandalige daad’. De impliciete boodschap daarvan is dat aangezien prominente nationalistes, inclusief Mustafa Kemal, de Armeense genocide erkenden, hedendaagse Turken hetzelfde zouden moeten doen.⁸

De verklaring voor de officiële ontkenning sinds de oprichting van de Republiek Turkije in 1923 vond Akçam in de continuïteit tussen het Jong-Turkse regime dat verantwoordelijk was voor de genocide, en de jonge Turkse Republiek onder Mustafa Kemal. Die continuïteit was door Erik Jan Zürcher aan het licht gebracht in zijn onderzoek naar de banden tussen het Comité voor Eenheid en Vooruitgang (İttihad ve Terakki Cemiyeti) en zijn opvolger, de Republikeinse Volkspartij (Cumhuriyet Halk Partisi), opgericht door Mustafa Kemal. In feite was er een sterke continuïteit in persoonlijke netwerken, ideologie en ook bevolkingspolitiek tussen het tijdperk van het CEV (1913-1918) en de kemalistische eenpartijstaat (1919-1950).⁹

Akçams boeken sloten aan bij deze revisionistische trend die het kemalistische narratief over de ontstaansgeschiedenis van de Turkse republiek kritisch benaderde. Volgens dat narratief betekenden de Onafhankelijkheidsoorlog en de oprichting van de republiek een noodzakelijke breuk met en bevrijding van het ancien regime dat gekenmerkt werd door achterlijkheid, despotisme en ondergeschiktheid aan de Europese machten. De revisionistische historiografie verwierp deze heilsgeschiedenis en benadrukte met hoeveel geweld en onderdrukking de oprichting en consolidatie van de Republiek gepaard was gegaan. Akçam bouwde hierop voort met zijn stelling dat de nieuwe machthebbers nauw verbonden waren met de Jong-Turkse leiders van voor 1923 en dat die banden de oorzaak waren van de aanhoudende Turkse officiële ontkenning ten aanzien van de Armeense genocide.

Internationale consensus

Akçam was op verschillende manieren een buitenstaander. Hij verrichtte zijn onderzoek aan een academische instelling in Duitsland, waar hij ook zijn eerste publicaties over de genocide schreef, in het Turks en het Duits. Bovendien was hij niet opgeleid als historicus, wat hem bij herhaling aangewreven zou worden, hoewel hij zich steeds meer als historicus zou ontpoppen. Akçam is bekend geworden als de Turkse academicus bij uitstek die ijverde voor erkenning van de genocide in Turkije. Dit hangt nauw samen met zijn verblijf in Duitsland en de Verenigde Staten. Hij

raakte ook bekend door zijn aanwezigheid als spreker over de Armeense genocide tijdens verschillende herdenkingen in het jaar 1995. Sinds 2000 woont en werkt Akçam in de Verenigde Staten, waar hij tegenwoordig de Robert Aram, Marianne Kaloosdian and Stephen and Marion Mugar Chair in Armenian Genocide Studies aan Clark University bezet.

Akçam werd een belangrijke speler in de vorming van een academisch platform dat de dichotomie tussen een Turkse zijde en een Armeense zijde doorbrak. In 2000 vond aan de University of Chicago de eerste wetenschappelijke bijeenkomst over de Armeense genocide plaats met zowel Armeense als Turkse historici. Akçam was een belangrijke spreker, naast Turkse historici die in de Verenigde Staten of Europa hadden gestudeerd zoals Halil Berktaş en Selim Deringil.¹⁰

Het onderzoeksveld van de Armeense genocide was altijd al internationaal geweest door de betrokkenheid van onderzoekers in onder andere Armenië, Turkije, de Verenigde Staten, Frankrijk en Duitsland. De politieke en juridische dimensies van erkenning dan wel ontkenning van de genocide zorgden er bovendien voor dat de historiografische kwestie in verschillende landen onderwerp van publiek debat werd. Dat gebeurde bijvoorbeeld in 1985 toen negenenzestig Amerikaanse historici in een advertentie in *The New York Times* en *The Washington Post* het Amerikaanse Congres opriepen om een ingediende resolutie over de Armeense genocide te verwerpen. Onder hen waren Bernard Lewis, op dat moment professor in Princeton, en Heath Lowry, directeur van het Institute of Turkish Studies in Georgetown. Dezelfde Bernard Lewis werd in 1995 in Frankrijk veroordeeld voor het ontkennen van de genocide in een interview.¹¹

Desalniettemin was de internationale uitwisseling tussen onderzoekers beperkt, onder andere door taalbarrières. Dat veranderde snel in de loop van de jaren negentig en meer nog na 2000. Binnen de internationale onderzoeksgemeenschap bleek een globale consensus te bestaan over het karakter van de gebeurtenissen van 1915, namelijk de doelbewuste moord op leden van een bevolkingsgroep als onderdeel van een bevolkingsbeleid waarvan ook andere bevolkingsgroepen slachtoffer werden. Niet iedereen kon zich daarbij vinden in de term ‘genocide’; een kleine minderheid hield en houdt het op etnische zuivering.¹²

De internationalisering en professionalisering van het onderzoeksveld brachten een enorme ontwikkeling teweeg. In de jaren negentig kon Akçams benadering vernieuwend worden genoemd, niet zozeer door het gebruik van nieuwe bronnen, maar door de vernietiging van de Armeniërs vanuit Osmaans-Turks perspectief te proberen te verklaren. Tegen de tijd dat zijn onderzoek in 2006 in het Engels verscheen was de vraag of er sprake was geweest van genocide overstegen door vragen naar het hoe. Tegenwoordig richt het onderzoek zich bijvoorbeeld op de interactie van centrale en lokale krachten, regionale verschillen en vergelijking van de lotgevallen van Armeniërs met die van andere christenen.¹³ Desalniettemin werd de Engelse vertaling welwillend ontvangen als een mijlpaal, met onder andere nog voor de verschijning een lange bespreking in *The New Yorker*.

‘Einde aan een taboe’

Ook in Turkije is een kritische, post-nationalistische historiografie ontstaan over de vernietiging van de Armeense bevolking tijdens de onstaansperiode van de Republiek Turkije. De demystificatie van het kemalistische verhaal in de jaren negentig had geleid tot individuele aanzetten tot een revisie van het officiële Turkse verhaal over 1915. Maar het zou nog enige tijd duren voordat een breder debat van de grond kwam waarin openlijk over genocide gesproken en geschreven kon worden. Het jaar 2005 bracht een doorbraak met een kritisch wetenschappelijk congres en een publiek debat over het lot van Ottomaanse Armeniërs. Na afloop van het congres kopten kranten ‘einde aan een taboe’ en ‘het woord “genocide” is gevallen en de wereld is niet vergaan’.¹⁴

De ruimte voor kritiek op de Jong-Turkse machthebbers van destijds was er deels gekomen doordat de AKP, die in 2002 aan de macht was gekomen, zich als slachtoffer en tegenstrever van die elite zag. De partij identificeerde zich dus minder met de toenmalige machthebbers en distantieerde zich bij gelegenheid van hen, bijvoorbeeld ook ten aanzien van de repressie van de Koerden. Het doorbreken van het taboe op ‘het g-woord’ werd niet alleen bewerkstelligd door de toegenomen meningsvrijheid, maar ook door internationale communicatiemiddelen zoals het internet dat alternatieve visies op de Turkse geschiedenis dichterbij bracht.

Daarnaast traden in Turkije zelf getuigen naar buiten. De gebeurtenissen van 1915 bestonden dan wel niet in de officiële geschiedschrijving, een deel van de Turkse bevolking herinnerde zich die wel degelijk. Oudere Turken en Koerden in Oost-Turkije kenden herinneringen van familieleden of dorpsgenoten die getuige waren van de genocide. Sommige Armeniërs, vooral vrouwen en kinderen, hadden de bloedbaden en de marsen van 1915 overleefd door zich tot de islam te bekeren. Hun levensverhalen kwamen nu in de openbaarheid, met als hoogtepunt het boek *Mijn grootmoeder* van Fethiye Çetin uit 2004 dat grote schare lezers bereikte. In de jaren daarna verschenen meer dan vijftien boeken over de ervaringen van nakomelingen van Armeniërs. De individuele verhalen en menselijke tragedies raakten Turkse lezers soms meer dan de historiografische debatten over aantallen slachtoffers en termen als genocide en evacuatie. Bovendien doorbraken de verhalen over families waarin Armeense overlevenden waren opgenomen het schematische denken in nationale termen van Armeniërs versus Turken.¹⁵

De afgelopen jaren is er in Turkije ruimte gekomen om de gebeurtenissen van 1915 als genocide te benoemen en er vrij over te discussiëren. Ook heeft de Turkse regering enkele stappen gezet in de richting van erkenning van het Armeense leed. Zo heeft de Turkse regering in 2014 bij monde van premier Erdoğan en minister van Buitenlandse Zaken Davutoğlu deelname betuigd met de Armeniërs aan de vooravond van de gedenkdag 24 april.¹⁶ Tegelijkertijd brachten Erdoğan en Davutoğlu beide het menselijke leed aan Turkse kant nadrukkelijk naar voren. De website van het Ministerie van Buitenlandse zaken biedt een selectie Engelstalige teksten ter onderbouwing van het officiële standpunt. Een van de gevolgde strategieën is te po-

neren dat er sprake is van een wetenschappelijke controverse, in plaats van consensus, en op te roepen tot onderzoek en dialoog.¹⁷

Ook van staatswege uitgegeven publicaties zoals die van de Turkse Historische Akademie verkondigen het officiële Turkse standpunt dat er geen sprake was van kwade opzet, laat staan van etnische zuivering of genocide.¹⁸ Sinds de jaren tachtig zijn schoolboeken het middel bij uitstek geweest om de steun van de Turkse bevolking voor het nationale narratief te verzekeren. Zoals Akçam in zijn kritische bespreking had laten zien presenteren die schoolboeken anno 2014 het streven naar erkenning van de Armeense genocide als bedreiging van de nationale veiligheid nummer 1. Om die reden is Akçam sceptisch tegenover verzoenende stappen van de Turkse overheid. Die moet een einde maken aan het haatzaaien over Armeniërs op de eigen websites, zo schrijft hij, en belangrijker nog het Coördinatiecomité opheffen dat in 2001 werd ingesteld ter bestrijding van ongefundeerde genocide-claims (ASIMKK). ‘Zolang die commissie bestaat is het een illusie te geloven in een kentering.’ En zo blijft Akçam strijden tegen de Turkse staat, en voor de historische waarheid.¹⁹

Annemarike Stremmelaar is hoofdredacteur van ZemZem en geassocieerd onderzoeker bij het NIOD.

1. Serdar Korucu, ‘Ders kitaplarında “Süryani reformu”’, *Ağos*, 11 september 2014; Taner Akçam, Textbooks and the Armenian Genocide in Turkey: Heading Towards 2015, *Armenian Weekly*: <http://armenianweekly.com/2014/12/04/textbooks>; ‘Group of Intellectuals Condemn Anti-Armenian Statements in Textbooks’. *Today’s Zaman*: www.todayszaman.com/national_group-of-intellectuals-condemn-anti-armenian-statements-in-textbooks_359935.html
2. Gwynne Dyer, ‘Turkish “falsifiers” and Armenian “deceivers”’: historiography and the Armenian massacres’. *Middle Eastern Studies* 12.1 (1976): pag. 99-107.
3. Ara Sanjian, ‘Taner Akçam’s “Türk Ulusal Kimliği ve Ermeni Sorunu” and the Slow Emergence of a Revisionist Trend in Turkish Historiography as Regards the Genocide of Ottoman Armenians in 1915’, *Haigazian. Armenological Review* 15 (1995) 375-400.
4. Levent Yılmaz, ‘Esrarengiz bir “bankacı” olarak, Taner Akçam’, *Taraf*, 24 augustus 2011.
5. Ertan Gün, ‘Taner Akçam’la ‘soykırım’ üzerine’, *Bizim Anadolu*, 15 juni 2004; Eildert Mulder, ‘Ik had zelf ook geen flauw benul’, *Trouw*, 21 december 2006.
6. Joe Mozingo, ‘Turkish Writer Breaks Ranks on Genocide’, *Los Angeles Times*, 26 april 1999.
7. Aysel Sabahoglu, ‘Taner Akçam & de Armeense genocide’, *De helling*, 21 juni 2007.
8. Vgl. voor deze interpretatie van Kemals uitspraak Fatma Ülgen, ‘Reading Mustafa Kemal Atatürk on the Armenian genocide of 1915’, *Patterns of Prejudice*, 44.4 (2010) pag. 369-391. Ook Erik Jan Zürcher concludeert dat er Kemal en zijn consorten geen reden zagen zich te distantieren van de genocide in ‘Renewal and Silence: Postwar Unionist and Kemalist Rhetoric on the Armenian Genocide’, in: Ronald Grigor Suny, Fatma Müge Göçek and

- Norman M. Naimark (eds.), *A Question of Genocide: Armenians and Turks at the End of the Ottoman Empire*, Oxford 2011, 306-316.
9. Erik Jan Zürcher, *The Unionist Factor: The Rôle of the Committee of Union and Progress in the Turkish National Movement, 1905-1926*. Leiden: Brill, 1984; idem, *Turkey. A Modern History*, London, Londen (I.B. Tauris), 1993. In zijn *A History of Modern Turkey* schreef Zürcher dat hij zelf van mening was dat er een centraal gestuurd beleid van uitroeiing was, op instigatie van het CEV. Zürcher verwoordde afgelopen april zijn terugblik op de verandering in het vakgebied en in zijn eigen denken in een verklaring ter gelegenheid van de herdenking van de genocide, zie www.suits.su.se/a-statement-by-suits-affiliated-professor-erik-jan-z%C3%BCrcher-1.233356
 10. De bijeenkomst was een initiatief van Amerikaanse geleerden van Turkse en Armeense komaf, waaronder Ronald Suny en Müge Göcek, aan de Universiteit van Michigan in Ann Arbor. Doel was een wetenschappelijke discussie op basis van presentaties van empirisch onderzoek over de vernietiging van de Osmaanse Armeense gemeenschap in 1915-1916. Over deze zogenaamde “WATS” zie Suny, Ronald Grigor, ‘AHR Forum. Truth in Telling: Reconciling Realities in the Genocide of the Ottoman Armenians’, *The American Historical Review* (2009) 114 (4): pag. 930-946.
 11. Yves Ternon “Freedom and Responsibility of the Historian. The ‘Lewis Affair’,” in: R.G. Hovannisian (red.), *Remembrance and Denial. The Case of the Armenian Genocide* (Detroit, 1999), 237-248; zie ook Smith, Roger W., Eric Markusen, and Robert Jay Lifton, ‘Professional Ethics and the Denial of the Armenian Genocide’. *Holocaust and Genocide Studies* 9, no. 1 (1995): pag. 1-22.12.
 12. Zie hierover Der Matossian, ‘The “Definitiveness” of Genocide’, pag. 175-176; De periode van de overgang van het Osmaanse Rijk naar de Republiek Turkije is onderwerp geworden van een serie studies naar “demographic engineering”. Fuat Dündar, *İttihat ve Terakki'nin Müslümanları iskân politikası, 1913-1918 Araştırma-inceleme dizisi (İletişim Yayınları (Firm)):(1913-1918)*. Istanbul: İletişim, 2001; Nesim Şeker, ‘Demographic Engineering in the late Ottoman Empire and the Armenians’, *Middle Eastern Studies* 43.3 (2007): pag. 461-474; Uğur Ümit Üngör, *The making of modern Turkey: nation and state in Eastern Anatolia, 1913-50* (Oxford: Oxford University Press, 2011).
 13. Zie Uğur Ümit Üngör, ‘Fresh Understandings of the Armenian Genocide: Mapping New Terrain with Old Questions’ in Adam Jones (red.), *New Directions in Genocide Research* (London: Routledge, 2011) pag. 198-213. Üngör schreef bij de verschijning van de Nederlandse vertaling enigszins zuinig dat het boek door recent onderzoek grotendeels is achterhaald. Uğur Ümit Üngör, ‘Taner Akçam & de Armeense genocide’, *De helling*, 21 juni 2007.
 14. Ayşe Gül Altınay, ‘In Search of Silenced Grandparents: Ottoman Armenian Survivors and Their (Muslim) Grandchildren’, in: Hans-Lukas Kieser and Elmar Plozza (eds.), *Der Völkermord an den Armeniern, die Türkei und Europa*, Zürich: Chronos, 2006, pag. 117-132.
 15. Fethiye Çetin, *Het geheim van mijn grootmoeder* (Amsterdam: Van Gennep, 2010). Zie over het belang van deze getuigenissen Ayşe Gül Altınay, ‘In Search of Silenced Grandparents: Ottoman Armenian Survivors and Their (Muslim) Grandchildren’, in: Hans-Lukas Kieser and Elmar Plozza (eds.), *Der Völkermord an den Armeniern, die Türkei und Europa*, Zürich: Chronos, 2006, pag. 117-132; idem, ‘Gendered Silences, Gendered Memories: New Memory Work on

Islamized Armenians in Turkey'.
Eurozine 2 februari 2014, beschikbaar op
www.eurozine.com/articles/2014-02-12-altinay-en.html

16. Voor de verklaring van Erdoğan zie:
www.mfa.gov.tr/turkish-prime-minister-mr_-recep-tayyip-erdo%49Fan-published-a-message-on-the-events-of-1915_-23-april-2014.en.mfa; voor Davutoglu: www.theguardian.com/commentisfree/2014/may/02/turks-armenians-erdogan-condolences-1915-armenian-massacre Voor een sceptische reactie van Akçam zie 'Sorry, but we are no longer impressed: we have changed', *Armenian Weekly*, 7 mei 2014.
17. Het document 'The armenian Allegation of Genocide: The issue and the facts' geeft in acht 'feiten' een overzicht van de belangrijkste argumenten die worden aangevoerd. Deze en andere teksten op www.mfa.gov.tr/controversy-between-turkey-and-armenia-about-the-events-of-1915.en.mfa
18. Voor een kritische bespreking van twee Turkse publicaties die de officiële lijn verdedigen zie Hans-Lukas Kieser, 'Review of Halaçoğlu, Yusuf, Facts on the Relocation of Armenians 1914-1918 [Ermeni Tehciri ve Gerçekler (1914-1918)] and Halaçoğlu, Yusuf; Çalik, Ramazan; Çiçek, Kemal; Özdemir, Hikmet; Turan, Ömer, The Armenians: Banishment and Migration [Ermeniler. Sürgün ve Göç]'. *H-Soz-u-Kult*, *H-Review*, July 2005: www.h-net.org/reviews/showrev.php?id=20354 Voor een international gezelschap van historici die spreken van 'hervestiging' zie het themanummer 'New Scholarship on the Relocation of Ottoman Armenians from Eastern Anatolia in 1915-16' van *Middle East Critique* (Volume 20, Number 3, Fall 2011) samengesteld door de Turkse, in de Verenigde Staten werkzame socioloog M. Hakan Yavuz.
19. 'Prof. Dr. Taner Akçam: "Tehcir Sirasında 800.000 Ermeni Öldü"'. *ZAMAN*: www.zaman.com.tr/pazar_prof-

[dr-taner-akcam-tehcir-sirasinda-800000-ermeni-oldu-_2080761.html](http://www.zaman.com.tr/pazar_prof-dr-taner-akcam-tehcir-sirasinda-800000-ermeni-oldu-_2080761.html)

UITGEVERIJ
JURGEN MAAS

HAAGSCH COLLEGE

HET OEKRAÏNE-REFERENDUM COLLEGE

Mathieu Segers: 2 dagen voor het referendum alles over het akkoord

4 april 2016 @ perscentrum Nieuwspoord
Reserveer nu: haagschcollege.nl

**Universiteit
Leiden**
Governance and Global Affairs

Verzekerd van betrouwbaar
inzicht in Europese wet-
en regelgeving

EU Monitor

Volledig inzicht in alle relevante informatie

Hoe blijft uw organisatie up-to-date?

Informatie over de Europese wet- en regelgeving staat verspreid over veel bronnen.

Overzicht krijgen is tijdrovend en mogelijk mist u belangrijke informatie. Up-to-date blijven is haast onmogelijk.

Alle bronnen gemonitord

De EU Monitor volgt real time alle relevante bronnen met informatie over Europese wet- en regelgeving:

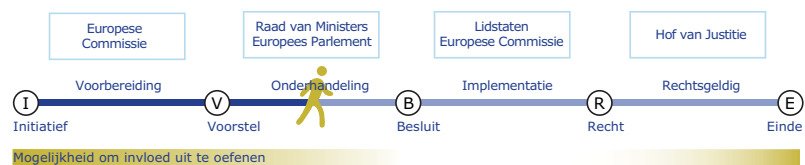
- EUR-Lex
- OEIL
- registers van de Raad van Ministers en Europese Commissie
- websites van diverse EU-instellingen
- alle EU agentschappen
- diverse bronnen met formele Nederlandse standpunten, nieuws en weblogs van politici

Berichtgeving overzichtelijk gepresenteerd in één scherm

Alle voor u relevante berichten worden binnen één scherm op maat gepresenteerd. De informatie is toegankelijk via pc, tablet en smartphone.

Informatie, context, status en vervolgstappen in één dossier

Alle informatie wordt in een bredere context aangeboden in één dossier. Hierdoor zijn status, agenda, vervolgstappen en onderlinge relaties tussen de verschillende stakeholders direct inzichtelijk.

Uw organisatie automatisch geïnformeerd

Op basis van uw wensen wordt uw gehele organisatie op de hoogte gebracht via:

- alerts voor specifieke gebeurtenissen
- automatische nieuwsbrieven op maat
- door ANP samengestelde nieuwsbrieven
- intranet feeds

ANP

PDC

Informatie Architectuur

Wij werken snel, onafhankelijk en betrouwbaar. Meer weten?

Wij denken graag met u mee en helpen u persoonlijk verder. Neem contact op via **070 - 414 11 30** of **zakelijk@anp.nl**

“Dankzij de EU Monitor informeren wij onze klanten efficiënt, direct en op maat. Zo worden kansen gesignaleerd en kan tijdig worden bijgestuurd.”

Evert-Jan Mulder
Principal Consultant, PBLQ

Enkel relevante informatie ontvangen

Experts van ANP en PDC kunnen ondersteunen bij de inrichting op maat. Op deze wijze signaleert uw EU Monitor enkel voor u relevante informatie. Daarnaast vindt u zelf eenvoudig informatie binnen een lijst met vaste profielen zoals 'energy', 'mobility', 'care'.

Uw nieuwsbrieven ook verzorgd door het ANP

Uw EU Monitor wordt desgewenst ingericht zodat u uw organisatie op maat informeert, automatisch of handmatig, middels alerts, nieuwsbrieven of intranet feeds. U kunt het ANP ook inschakelen om nieuwsbrieven samen te stellen en te versturen. Zo is uw organisatie dagelijks 's ochtends vanaf 06.00 uur geïnformeerd.

Een product van PDC en het ANP

In de EU Monitor worden de krachten van PDC (informatie-architectuur) en het ANP (nieuws en media) gebundeld. PDC houdt zich onder andere bezig met informatievoorziening rondom parlementaire besluitvorming. Zo werken PDC en de Eerste Kamer al samen sinds 1974 op het gebied van elektronische informatie- uitwisseling waar ook de website EersteKamer.nl onder valt.

Uitbreidingsmogelijkheden

De EU Monitor biedt al inzicht in het Nederlandse standpunt betreffende Europese besluitvorming. De EU Monitor kan worden uitgebreid met de Parlementaire Monitor of Politieke Monitor. Hiermee bent u ook verzekerd van betrouwbaar inzicht in nationale parlementaire besluitvorming, opinie en nieuws.

Inrichting EU Monitor

Basis componenten

- Preview dossiers
- Nieuwe dossiers
- Wetgevende agenda
- Status en besluitvorming
- Openbare raadplegingen

Extra componenten

- Agenda EU algemeen
- EU Nieuws
- Nieuwe documenten EU

Uitbreidingsmogelijkheden

- Parlementaire Monitor
- Politieke Monitor
- Subsidie Monitor

www.anp.nl/eu

www.pdc.nl/eu

www.eumonitor.eu

Ben jij een young professional en woon of werk je in Den Haag? Dan wordt het tijd dat je YoungTheHague leert kennen!

YoungTheHague verbindt & inspireert

YoungTheHague is hét stadsbrede netwerk waar overheid en bedrijfsleven samenkomen: een netwerk voor álle young professionals in Den Haag. Dankzij YoungTheHague kunnen young professionals contacten opdoen buiten hun eigen organisatie en een 'kijkje over de schutting' nemen.

Benieuwd welke YoungTheHague evenementen eraan komen of wil je zelf actief worden? Check de agenda en vacatures op www.youngthehague.nl!

Geen lidmaatschap

Je hoeft geen lid te zijn van YoungTheHague om deel te nemen aan de activiteiten. Sterker nog: er bestaat geen officieel lidmaatschap. Per activiteit kun je je aanmelden.

Benieuwd naar YoungTheHague evenementen of wil je zelf actief worden binnen YoungTheHague? Check de agenda en vacatures op www.youngthehague.nl!

Volg YoungTheHague ook op social media:

“Het leuke van YoungTheHague is dat je op een snelle en informele manier met veel nieuwe mensen in contact komt. Je kunt makkelijk in je eentje aanwaaien bij een evenement.”

VR. 01 APRIL

RESIDENTIE ORKEST & ELLEN TEN DAMME

ELLEN WAAGT ZICH SAMEN MET HET HAAGSE ORKEST AAN HET MUZIEKTHEATERSTUK THE SEVEN DEADLY SINS VAN KURT WEILL EN BERTHOLD BRECHT.

WO. 13 APRIL

RICHMOND FONTAINE

AMERIKAANSE ALT-COUNTRY OP ZIJN BEST

VR. 06 MEI

IAN SIEGAL & JIMBO MATHUS

TWEE BLUES BROTHERS SLAAN DE HANDEN INEEN.

DO. 12 MEI

MILES CELEBRATION TOUR

EEN AVOND GEWIJD AAN DE LEGENDE MILES DAVIS.

PAARD
VAN
TROJE

PRINSEGRACHT 12 DEN HAAG
WWW.PAARD.NL

THE

TAILOR / MATES

WE MADE IT

WE'RE NOT HERE TO SELL SUITS,
WE'RE HERE TO SHARE OUR PASSION

DE MAATPAKKEN SPECIALIST VAN NEDERLAND.
100% TAILOR-MADE V.A. €499,-.
KOM LANGS IN ONZE FLAGSHIP STORE OF
MAAK EEN AFSPRAAK THUIS OF OP KANTOOR.

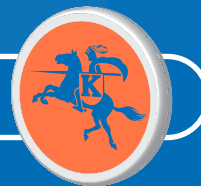
www.thetailormates.nl

E: tailor@thetailormates.nl T: 020 77 43700

TROTSE PARTNER VAN HET HAAGSCH COLLEGE

REPRO- VAN DE KAMP

PAPIER | DIGITAAL | 3D

WEGASTRAAT 40, DEN HAAG | TELEFOON: 070-3476464

WWW.REPROVANDEKAMP.NL